

új fajta munkamegosztás (szociális anatómia) és új típusú, csoportszintű koordináció (szociális élettan) születik meg, egyedek hálózaiból. Társadalmak szintjén lépnek fel a kolóniákon belüli és a kolóniák közötti kölcsönhatások, például táplálékelosztás, védelmek és támadások.

Állati társadalmakban, kiváltképp pedig emberben, létrejött a kultúra. A kultúra több

hagyomány együttese, mely szintén bővelkedik mintázatokban. Ilyenek az oktatás, az életmód, az étkezés, az öltözködés, az utazás, és az ember által készített művek, műtermékek és alkotások sokasága.

Kulcsszavak: *mintázatképződés, evolúciós átmenetek, szimmetriasértés, embriók evolúciója, genetikai tool-kit, evo devo*

IRODALOM

Carroll, Sean B. (2005): *Endless Forms Most Beautiful. The New Science of Evo Devo*. Norton, New York

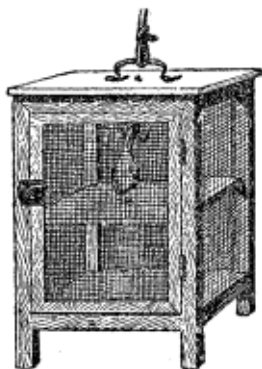
Davidson, Eric H. (1991) *Spatial Mechanisms of Gene Regulation in Metazoan Embryos*. *Development*, 113, 1–26.

Jablonka, Eva – Lamb, Marion. (2005): *Evolution in Four Dimensions*. MIT Press, Cambridge

Maynard Smith, John – Szathmáry Eörs. (1995): *The Major Transitions in Evolution*. WH Freeman, Oxford

Meinhardt, Hans. (1982): *Models of Biological Pattern Formation*. Academic Press, London

Molnár, István (2001) *The Reliability Theoretical Aspects of Evolution*. Nagy és Társa, Eger

Kína, globális válság, nemzetközi pénzügyek

ELŐSZÓ

Farkas Péter

kandidátus, Csc, főmunkatárs,
MTA Világgazdasági Kutatóintézet
pfarkas@vki.hu

Kína divattéma. Nem véletlenül. A gigantikus óriás hatalmas léptekkel halad. A globális válság (egyelőre?) alig ingatta meg. Kína a világ első exportőre, és 2010-ben már Földünk második gazdasági hatalma a vásárlóerő alapján mért GDP (bruttó hazai termék) alapján. Kína az emberiség új ipari műhelye.

Az utóbbi években hazánkban is ráébredt a politika és a tudomány arra, hogy Kína – sok belső társadalmi ellentmondással járó – felemelkedésének korszakos világpolitikai és világgazdasági jelentősége van. A Magyar Tudományos Akadémia és a Miniszterelnöki Hivatal közös stratégiai kiemelt projektjeként megvalósuló Kína-kutatás 2006 óta tart (kutatásvezetők: Inotai András, Juhász Ottó). A projektvezető Világgazdasági Kutatóintézet által szervezett munkálatok széles témakört érintenek: Kína belpolitikai és gazdasági helyzetét, kapcsolatait a különböző térségekkel, különösen az EU-val és Magyarországgal, s nem utolsósorban Kína növekvő hatását a világpolitikára és a világgazdaságra. A kutatás méreteire és mélységére utal, hogy a munkálatokban mintegy ötven kutató vesz részt, nap-

jainkig közel száz dolgozat született. A kutatás eredményei eddig hat kötetben jelentek meg. A korábbi eredmények összefoglalója az MTA–MEH *Stratégiai kutatások 2007–2008 és 2008–2009* kötetben olvasható. A Kína kutatási projektnek külön honlapja is van: <http://www.chinanetwork.hu/> Ezen a címen az elkészült dolgozatok is olvashatók.

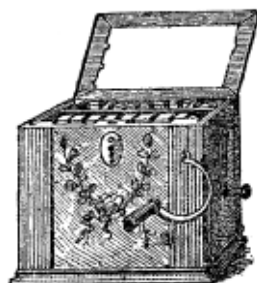
A *Magyar Tudomány*-ban most megjelenő összeállításunkban két olyan írás szerepel, melyek előzménye az említett nagy kutatási programban született, s melyeket a szerzők az új fejlemények alapján felfrissítettek. Szabó Zsolt dolgozata a világválság hatását és Kína gazdaságpolitikai válaszait taglalja. Farkas Péter cikke Kínának a nemzetközi pénzügyi válsághoz kapcsolódó konkrét lépéseit, törekvéseit és javaslatait foglalja össze. A tematikus blokkban megjelenő harmadik írás pedig azt mutatja, hogy a Kína-kutatás szélesebb körben is folyik. Gábor Tamás szegedi kutató tanulmánya Kína és az USA fizetési és főleg tőkeáramlási kapcsolatát vizsgálja, mivel ezekkel magyarázható Kína szokatlan kettős többlete a nemzetközi fizetési és tőkemérlegében.

A fentebb bemutatott stratégiai Kína-program egyik célja a hazánkban és a környező országokban e tárgyban folyó kutatások hálozati kapcsolatainak kialakítása. A *Magyar Tudomány* jóvoltából most egy kis lépést teszünk e feladat megvalósításában.

A három megjelenő dolgozat nem véletlenül került egymás mellé. Mindhárom írásban szükségszerűen a középpontba került Kína és az Egyesült Államok pénzügyi kapcsolatainak elemzése. A globális gazdaság egyik legfeszítőbb, már nem fokozható egyensúlyi zavara éppen ezen a területen alakult ki a világválság kirobbanása előtt. Következésképpen a világgazdaság stabilizálásának, a recesszióból való kilábalásnak egyik kulcskérdése, hogy a gazdasági-pénzügyi szimbiózisba került Kína és Amerika („Kimerika”) milyen módon tudja kezelni ezt a helyzetet. A leg-

fontosabb, igazán izgalmas kérdések: mennyire felelős Kína (és mennyire az Egyesült Államok) a globális válság kialakulásáért? Mennyire erős és szilárd Kína hozzájárulása a globális kilábaláshoz? Meddig finanszírozhatja Kína az USA túlfogyasztását? Meddig maradhat fenn kereskedelmi, fizetési és tőkemérlegeik kiegyensúlyozatlansága? Milyen nemzetközi gazdasági, ezen belül pénzügyi világtrend kialakulása felé haladunk? Mi lesz a dollár, a nemzetközi tartalékvaluta-rendszer jövője? Mennyire fog együttműködni Kína és az USA az új nemzetközi gazdasági és intézményi rend kialakításában?

A három dolgozat különböző témák felől indulva eltérő nézeteket vagy árnyalatokat képvisel ezekben a kérdésekben. Ha a szorgalmas olvasó mindhárom írást elolvassa, segítséget kap saját nézeteinek formálásához.

A VÁLSÁG HATÁSA KÍNÁRA, ÉS PEKING GAZDASÁGPOLITIKAI VÁLASZAI

Szabó Zsolt

PhD hallgató,
Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Doktori Iskola
szabozsolti@gmail.com

A világgazdasági krízis gyökereinek egy része földrajzilag messzebbre, egészen Kínáig nyúlik. A valóban sikeres nemzetközi válságkezelés is elképzelhetetlen az évtizedek óta rohamléptekkel fejlődő távol-keleti óriás közreműködése nélkül, amely egyre inkább a krízis egyik nyertesének tekinthető. Tanulmányunkban ezeket a témákat járjuk körbe, ugyanakkor azt is megvizsgáljuk, hogy mennyire és milyen mértékben sújtották a válság hatásai a világ legnépesebb országát.

A világgazdasági válság kínai gyökerei

A Lehman Brothers amerikai befektetési bank 2008. szeptemberi összeomlása az Egyesült Államokból induló gazdasági világválság jelképes kezdetének is tekinthető. A krízis előzményeinek egy része azonban egészen a Távol-Keletig visz bennünket.

Mark Carney, a kanadai jegybank új elnökének 2008. február 18-án, hét hónappal a Lehman csődje előtt tartott székfoglaló beszéde kiválóan rámutat a nemzeti szinten gyakorolt gazdaságpolitikák határokon átnyúló hatásaira, valamint azokra a növekvő globális egyensúlytalanságokra, melyek a válság mélyebb okaihoz vezethetnek el. Carney a fejlett országok felelőssége felett némileg szemet hunyva azt emelte ki, hogy a feltörek-

vő országok exportösztönző gazdaságpolitikája és mesterségesen alulértékelt valutája hatalmas valutatartalékok felhalmozásához vezet ezekben az országokban, ugyanakkor a fejlett országokban az olcsó termékek importján keresztül hozzájárul a fogyasztásra alapozott növekedéshez, a megtakarítások szerepének visszaszorulásához, valamint a fogyasztást támogató hitelezés felpörgéséhez. A folyamat alacsony kamatszintet tett lehetővé a fejlett országokban, amely aztán a magasabb megtérülést ígérő, de kockázatosabb befektetési formák (például túlzott ingatlanberuházások, nyersanyagár-spekulációk, normális piaci viszonyok között elutasításra kerülő hitelígénylők megfinanszírozása stb.) felértékelődéséhez vezetett el (Carney, 2008, 1–8.). Illik a leírás a növekedését az exportra alapozó, 2009-ben a világ legnagyobb exportőrévé vált, 2009 decemberére 2399 milliárd dollár valutatartalékot felhalmozott Kínára is, mely nemzeti valutáját, a jüant lényegében az amerikai dollárhoz rögzíti, fékezve annak a hatalmas importbevételek nyomán bekövetkező erősödését, ezzel is támogatva exportőr vállalatait a minél nagyobb exportbevételek realizálásában.

Az ezredforduló óta lényegében sajátos szimbiózis alakult ki Kína és az USA között.